

انسانی حقوق داعالمی منشور

پہلی گائہ

دہیا دے سرے انسان ہکو چلے تے نہ مگن والے حقوق تے اڑادیاں کمن تے پیدا نھیاں ۔ اقوام متحدہ نے ہر کہیں دے حقوق دی حفاظت تے ودھلے دا جھنڈا اچار کمن دا اڑادہ کیتا ہوے ۔ جیمیزا اقوام متحدہ دے منشور دا حصہ ہے ۔ ایندے وچ انسانی عرت تے و فار جیادی انسانی حقوق، عرت نفس اتے لوکاں دے بغین دا اقرار کیتا گئے ۔

کون انسانی حقوق داعالمی منشور کرکے ایند اعام اعلان کیتا ۔ انگلے مہیاں **تیاراواہ منحصروں چورل ناسیونل ہیٹھنگیپ ریورڈ 1948**۔

منشور اچ اقوام متحدہ نے صاف تے سادہ لفظاں اچ حقوق ڈسڈائین ۔ جنہاں وچ ہر کرنی وراہ داتشر یک ہے ۔

تاسے دے بعد اسمبلی نے *سارے شریک* ملکاں تے *روز* ڈاجواوی اعلان کون عام کرن تے ایندے ودھلے وچ حصہ گھنن ۔ مثلاً اے جو ایگوں پوسٹر دی شکل وچ چھپوا کے جاجا تے لایا ونجی ۔ خاص طور تے سکولآں تے جو حصے تعلیمی اداریاں و ایگوں پڑہ کے سزایا ونجے ۔ ایندی نصیلات کمول تے ہسانی ونجن تے این سلسلے وچ سیاسی جہادیاں تے کہیں ملک ٹال کوئی فرق نال کیتا ونجے ۔

اے حقوق تہادّی ملکیت ہن تے انہاں دے بارے وچ پوری معلومات حاصل کرو ۔ آپنے تے فوجیاں کیتے انہاں حقوق دے بچنو تے ودھلے وچ اسلّہ وٹانو ۔

نمیدہ تے عبارت

کہیں جو ہر انسان دی ذاتی عزت تے اسناداں دے ہکو چلے تے نہ مگن و اے حقوق کون مڑاں دنیا وچ اڑدی، انصاف تے امن دی جیاد ہے ۔

ہائی حقوق کنوں لاہر وائی تے انہاں دی خلاف ورزی، ایو چلے و حشیانہ کماں دی صورت وچ ظاہر نھیں ہے جینے انسانی ضمیر کون ہلا کے رکھتے ہے ۔ ہن کہتے ہر انسان دی سب کون وئی خواہش رمی ہے جو دنیا ایو چلی ہنڑ ونجے جیتے وچ ہر انسان کون اپنی گال اکھن تے آپنے عقیدے تے قائم رہوں دی اڑدی ہوے ۔ کوئی ڈر خوف نہ ہوے اتے لوندیاں ضرور ٹال وں پوری نعمتیاں رہوں ۔ کہیں جو ظلم تے زیادتی دے خلاف انسان کون بغاوت تے مجبور نھیاں کون بچاون کیتے ضروری ہے جو قنون دی بناد سنی دے ذریعے انسانی حقوق دا بچنو کیتا وے جے

کہیں جوآہ ضروری ہے جو قومیاں تے ملکاں دے ترمیاں دوستانہ تعلقات کون ودھایا ونجے ۔

کہیں جوہر کن ملکاں تے اقوام متحدہ دے چارٹر وچ جیادی انسانی حقوق، انسانی عزت تے وقار، عرت نفس اتے مرداں تے عورتاں دے ہکو چلے حقوق، آئے آپنے بغین دا اقرار کیتے اتے زیادہ اڑدی دے محول وچ وسیت دی ترقی تے جنگے معیار زندگی تے ودھلے دا ارادہ ظاہر کیتے ۔

کہیں جوہر کن ملکاں تے اے او وعدہ کیتے جو اقوام متحدہ دے تعاون ٹال پوری دنیا وچ انسانی حقوق منویں تے جیادی اڑدیاں فویں ۔

کہیں جو انہاں و عدایاں کون پورا کرن کیتے ضروری ہے جو اسان حقوق تے اڑدیاں کو سمجھوں ۔

ہن کیتے ۵ ۔

جنرل اسمبلی اعلان کرہندے ہے جو

انسانی حقوق دا اے عالمی منشور ساریاں قومیاں تے ملکاں کیتے این مقصد دے حصول دایکو چیاں معیار ہو سی ناں جو ہر بندہ تے وسیت دا ہر ملکہ ایگوں آپنے سامنے رکھیتے ہوے تعلیم تے تدریس دے ذریعے حقوق تے اڑدیاں دا احترام پیدا کرے اتے قومی تے بین الا قوامی کار گزاری دے ذریعے رکن ملکاں تے انہاں دے مباحثت علا قیاں وچ انہاں کون منویں دیاں کوششاں کرے ۔

دفعہ ۱

سارے انسان اڑا تے حقوق تے عزت دے اعتبار نال ہکو چلے پیدا نھیندن ۔ قدرت لوں انہاں کون عقل تے سمجھ عطا نھیندی اے ۔ ہن کیتے ہک فوجیہ نال بہرہی داسلوگ کرتا چاہی دا اے ۔

دفعہ ۲

ہر شخص نسل، رنگ، جنس، زبان، مذہب، سیاسی، قومی تے سماجی گانڈھی، جائیداد، جم پل اتے ذو جمعی حیثیت کنوں قطع نظر انہاں سارے حقوق تے اڑدیاں دا حقدار ہے جنملے دادر کر اعلان وچ کیتا گئے ۔

ایندے علاوہ این سلسلے وچ کہیں انسان نال اوندے ملک دی سیاسی، علاقائی پابین الا قوامی حیثیت دی جیاد تے کوئی فرق نہ کیتا ووسی ۔ جا ہے اوتدا ملک یا علاقہ اڑدیانو لینی ہووے، غیر خود مختاریا خود مختاری دی ذو جمعی حدود دا پابند ہووے ۔

دفعہ ۳

ہر شخص کون اپنی جان، اڑدی تے ذاتی بچنو دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۴

کوئی شخص پاندامایا نمی ہنڑا کیے نہ رکھیاووسی ۔ ہر قسم دی غلامی پاپا تمباں دے کاروبار تے پابندی ہووسی ۔

دفعہ ۵

کہیں شخص تے ظلم یا او ماریا کیتااں ووسی ۔ ناں اوندی بے عزتی کیتی ووسی تے ناں ہی لوکوں سزاوتی ووسی ۔

دفعہ ۶

ہر شخص کون حق حاصل ہے جو ہر جائے قنون اوندی شخصیت کون مائے ۔

دفعہ ۷

قنون دی نظر وچ سب وراہر ہن تے کہیں فرق دے بغیر قنون دے ہکوجنیں بچنودے حق دار ہن ۔ این اعلان دے خلاف کوئی فرق کیتے و نھن یا فریق واسطے اہمزلے و بچن دی صورت اچ سارے ہکو چلے بچنو دا حق رکھیندن ۔

دفعہ ۸

ہر شخص کون انہاں کماں دے خلاف قنونی چارہ جوئی دا پورا حق حاصل ہے جنہاں نال آئین یا قنون دی طرفوں ملے ہوئے حقوق ختم نھیندے ہوون ۔

دفعہ ۹

کہیں شخص کون غیر قنونی طریقے نال نہ گرفتار کیتا ووسی نہ حراست وچ رکھا ووسی تے نہ ہی ملک توں باہر کڈھیا ووسی ۔

دفعہ ۱۰

ہر شخص کون ہکو چیاں حق حاصل ہے جو اوندے حقوق تے فرائض دا تعین یا اوندے خلاف کہیں فوجداری مقدمے دی مسامحت اڑد تے غیر جانبدار عدالت دے کملے اجلاس وچ انصاف نال کیتی ونجے ۔

دفعہ ۱۱

ہر شخص جیندے اتے کوئی مقدمہ قائم نھوے اوں توڑیں بے گناہ سمجھے ونجنن دا احتضار ہے جین توڑیں اوندے خلاف کملی عدالت وچ قنون دے مطابق جرم ثابت نہ جیمیں اتے لوکوں اپنی مقامی پیش کرن دا اپوا موقع تے ڈنا ووسی ۔

کہیں شخص کوں، ایہو چلے کم یا غلطی دی جیاد تے، جیمیزا کرن ولے ملکی پابین الا قوامی قنون وچ جرم شمار نہ نھیند اہا، کہیں جرم وچ پکڑ یا نہ ووسی ۔

دفعہ ۱۲

کہیں شخص دی نجی یا گھر بلور زندگی اتے خط و کتابت یا سیبل جول وچ ناجائز طریقے نال دخل اندازی نہ کیتی ووسی تے نہ ای کہیں دی عزت یا نیک نامی تے حملہ کیتا ووسی ۔ ہر شخص کون حاصل ہے جو قنون ایو چنی دے اخلت یا جعلیہ کھن لوکوں محفوظ رکھے ۔

دفعہ ۱۳

ہر شخص کون اڑدی نال آپنے ملک وچ ہر جا تے آون ونجن اتے رہوں داحق حاصل ہے ۔

ہر شخص کون آپنے ملک سمیت ہر ملک کون چھوڑن اتے آپنے ملک واپس و نھن دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۱۴

ہر کہیں کون ظلم تے زیادتی نہی بچن کیتے تے ذو حصے ملکاں وچ پناہ حاصل کرن اتے اوندے کتون فائدہ چاؤن دا حق حاصل ہے ۔

اے حق انہاں عدالتی کارروائیاں کنوں بچن کیتے استعمال نہیں کیتا ونج سکیندہ اجیڑیاں غیر سیاسی حوالہ یا ایو چلے کماں دی وجہ نال، کیتیاں ویندن چھوڑے اقوام متحدہ دے مقاصد تے اصولاں دے خلاف پھن ۔

دفعہ ۱۵

ہر شخص کون قومیت دا حق حاصل ہے ۔

کوئی شخص ناجائز طور تے قومیت کنوں محروم نہ رکھیا ووسی اتے نہ ای کہیں کون قومیت تبدیل کرن دا حق ڈیوں کنکار کیتا ووسی ۔

دفعہ ۱۶

بالغ ہراں تے عورتاں کون نسل، قومیت یا مذہب دی کہیں پابندی دے بغیر برہنچن تے گھر وسائوں دا پورا حق حاصل ہے ۔ ڈوہاں کون نکاح، برہنوی دے زندگی اتے طلاق دے معاملے و ہکو چلے حقوق حاصل ہن ۔

شادی ہک فوجیہ دی مکمل رضا منندی نال نھیموڑی چاہی دی اے ۔

کنہر، وسیت دی فطری تے جیادی اکائی ہے اتے وسیت تے ریاست لوکوں تحفظ ڈیوں دے ذمہ دار ہن ۔

دفعہ ۱۷

ہر انسان کون کلابایا وجھیاں نال مل کے جائد اور کمن دا حق حاصل ہے ۔

کہیں شخص کون زیرمستی اوندی جاند او کوون محروم نہ رکھیا ووسی ۔

دفعہ ۱۸

ہر انسان کون سوچ، شعورا تے مذہب دی اڑدی دا پورا حق حاصل ہے ۔ ایندے مطابق بندہ اڑدی نال آپنے مذہب یا عقیدے کون تبدیل کرے سگدے اتے کلابایا وجھیاں نال مل کے سر عام یا کھپی جائے، آپنے مذہب یا عقیدے اتے تبلیغ، عبادت اتے مذہبی رسماں اڑدی نال ادا کر سگدے ۔

دفعہ ۱۹

ہر محس کون اڑدی نال اپنی رائے قائم کرن اتے رائے ڈیوں دا حق حاصل ہے ۔ ایندے مطابق انسان اڑدی نال رائے قائم کر سگدے تے فریے کرینے نال کہیں ملک کون علم تے نظریات حاصل کر سگدے تے ہر جائیاں آپنے نظریات تے خیالات پھرا سگدے ۔

دفعہ ۲۰

ہر شخص کون ورا مل طریقے نال میل ملاپ اتے آڈہ کرن تے نو تے بنائوں احق حاصل ہے ۔

کہیں شخص کون کہیں نو تے وچ شامل نھیاں کیتے مجبور نہیں کیتا ونج سگدا ۔

دفعہ ۲۱

ہر شخص کون آپنے ملک دی حکومت وچ وراہ راست یا اڑدی نال چلے ہوئے نمائندیاں دے ذریعے حصہ گھنن دا حق حاصل ہے ۔

ہر شخص کون آپنے ملک وچ سرکاری ملازمت حاصل کرن دایکو چیاں حق حاصل ہے ۔

لوکاں دی صلاح، حکومت دیاں وحیالات دی جیاد ہو سی ۔ این صلاح دا اظہار، معاہدہ پوری نھیاں تے اصلی انتخابات دے ذریعے کیتا ووسی ۔ انتخابات وچ ہر کہیں کون ووٹ پالوں دایکو چیاں موقع ڈنا ووسی اتے ووٹنگ اڑدی نال تے انداز حق نھیمیں ۔

دفعہ ۲۲

وسیت دار کن بچوں دی وجہ نال ہر شخص کون سماجی تحفظ داحق حاصل ہے ۔ او کوں اے دی حق حاصل ہے جو او ملک نظام تے وسائل دے مطابق اتے قومی کو شش تے بین الا قوامی تعاون نال ایو چلے اقتصادی، معاشرتی تے ثقافتی حقوق حاصل کرے جیمیزے اوندی عزت تے وقار تے شخصیت دی تعمیر تے ترقی کیتے ضروری ہن ۔

دفعہ ۲۳

ہر شخص کون کم کار تے اڑدی نال روزی روزگار کرن، کم دا منصفانہ تے ساز گار ماحول اتے بے روزگاری دے خلاف بچنو دا حق حاصل ہے ۔

ہر شخص کون کہیں فرق دے بغیر ہکو چلے کم دے کیتے ہکو چلے معاوے دا حق حاصل ہے ۔

کم کرن والا ہر شخص منصفانہ تے مناسب معاویے دا حق رکھیتے ۔ جیمیزا اوندے تے لوندے ہال بچیاں کیتے عزت دی حیاتی دا مامن اتے اوندے وچ ضرورت دے مطابق سماجی تحفظ دے تے ذریاں و لودامہ کیتار نھجے ۔

ہر شخص کون قائدیاں دے بچنو کیتے تھار نی نو تے ہنڑ آون تے انہاں وچ شامل نھیاں دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۲۴

ہر شخص کون ارام تے دل وند لوٹن دا حق حاصل ہے ۔ ایندے وچ کم دے مناسب اوقات اتے تنخواہ دے نال چھٹیاں دی سہو نئال شامل ہن ۔

دفعہ ۲۵

ہر شخص کون اپنی تے آپنے ہال بچیاں دی صحت تے بھلائی کیتے جنگی زندگی دا حق حاصل ہے ۔ لوکوں خوارک، لباس، رہائش، علاج معالجے اتے سبب دیاں فوجیہاں سہو نئال ملنایاں چاہی ہن اتے بے روزگاری، بیماری، معزوری، زانیہا، پشیمایا وس کوں باہر ایو چلے حالات دے خلاف جنہاں وچ روزگار چھت و نھجے، بچنو دا حق حاصل ہے ۔

پال تے لوندی ما ڈوہیں علمی ڈیکہ بھال تے امداد دے حق دار ہین ۔ سارے پالان کون ہماروں نو شادی کنوں پہلے جیمے کوون یا شادی دے بعد، و سبب دے ہکو چلے بچنو دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۲۶

ہر شخص کون تعلیم دا حق حاصل ہے ۔ تعلیم، شروع تے منظملا دے مرحجاں کنوں مفت ہووئی چاہی دی اے ۔ فنی تے پیشہ واد تعلیم ووسی سہولت سب کیتے ہووے اتے عالی تعلیم دی سہولت دی لیاقت دسی جیاد تے سب کیتے ہکو چنی ہووئی چاہی دی اے ۔

تعلیم دا مقصد انسانی شخصیت دی مکمل تعمیر تے انسانی حقوق تے جیادی اڑدیاں دا احترام ہوسی ۔ ایہ ساریاں قوماں اتے نسلی یا مذہبی گروہاں دے وچ، معاہمت دو سنی تے روادری کون دھیمسی اتے امن قائم رکھن کیتے اقوام متحدہ دی سر گرمیاں دا اڈان کرہسی ۔

والدین کون این گال دا حق حاصل ہے جو او آپنے پالان کون اپنی مرضی دے مطابق تعلیم ڈوا سگھن ۔

دفعہ ۲۷

- ہر شخص کو وسیع دی ثقافتی زندگی وچ آزادی نال شامل تعمیر۔ اوندے کنوں مزہ کم ائے سائنس دی ترقی تے اوندیاں سہولتاں کنوں فائدے چارن دا حق حاصل ہے ۔

- ہر شخص کو حق حاصل ہے جو اوندے اپناں اخلاقی تے مادی فائدیاں دا بچنو کیتاں دے جھیرے اوندی سا نئس ایجاد یا انہمی یا فنکار لک، تخلیق دی وجہ نال لوکوں ملدن ۔

دفعہ 28

- ہر شخص ایوجئیں سماجی تے بین الاقوامی نظام وچ شامل تعمیرن دا حقدار ہے جیندے وچ این اعلان دے مطابق حقوق تے آزادیاں ویندیاں ہوں ۔

دفعہ 2۹

- ہر شخص تے وسیع دیاں ذمہ داریاں دی ہندن جیندے وچ اوندی شخصیت کوں آزادی نال مکمل ترقی ملدی ہے ۔

آپنی آزادیاں تے حقوق کنوں فائدہ چارن وچ ہر شخص اپناں پابندیاں دا خیال رکھیں جھیریاں پیاں دے حقوق تے آزادیاں دے بچنو کیتے ائے جمہوری وسیع وچ اخلاقی تے لوکاں دے امن تے بہلائی دے تقاضے پورے کرن کیتے قہن دی طر فوں لاتے وندن ۔

- اپہ حقوق تے آزادیاں کپیں صورت وچ اقوام متحدہ دے مقصدن تے اصولن دے خلاف نئیں ڈتیاں وئج سگدیاں ۔

دفعہ ۳۰

- این اعلان دی کپیں گالہ دا اپہ مطلب نئیں گدا وئج سگدا جو ایندے ذریعے کپیں ملکہ، گروپ یا شخص کوں ڈو جھیاں دے حقوق تے آزادیاں دی خلاف ورزی کرن کیتے کوئی کار گزی دا حق حاصل نہی گے ۔